

Oppmannsrapport etter fellessensur i Hordaland

Sentralt gitt skriftlig eksamen
NOR 0214, NOR0215, NOR1415, 10. årstrinn 2015

Sult

Oslo 30. juli 2015
Marit Røine
Oppmann i Hordaland

Innledning

Eksamen i norsk 2015 ble i Hordaland avviklet etter gjeldende bestemmelser og retningslinjer for vurdering og eksamen i grunnskolen. I Hordaland ble 3256 elevsvar, derav 1571 i NOR0214, 1557 i NOR0215 og 128 i NOR1415, vurdert av 48 sensorer i 12 sensorgrupper. Oppmannskorpset bestod av oppmann Marit Røine, varaoppmann Arnhild Christiansen samt Margrethe Moe Sandven og Ole Wichstad som assisterende oppmenn.

Rapporten bygger på innspill, kommentarer og drøftinger på fagsamling for sensorer 3.6.2015, oppmannssensurmøtet 15.6.2015 og tilbakemeldinger og samtaler med sensorer under fellessensurmøtet 17.6.2015 samt drøftinger i oppmannskorpset.

Kommentarer til eksamenssettet i norsk skriftlig 2015

Vurdering av årets eksamen

Sensorene i Hordaland mener at den nye eksamensformen med krav til fagkompetanse, spesifikke oppgavebestillinger, bruk av varierte skrivehandlinger tilpasset formål og medium samt mottakerbevissthet nå har større gjennomslag i opplæringen. Eksamensbesvarelsene viser at elevene var bedre forberedt på eksamen enn hva tilfelle var ved fjorårets eksamen. Likevel ble det hevdet at mange skoler bruker læreverk som ikke er tilpasset revidert læreplan, og at noen ganger styrer læreboka mer enn læreplanen. Det ser ut som om det fortsatt er store forskjeller fra skole til skole i den daglige opplæringen, og følgelig også i hvilken grad elevene klarer å dokumentere norskkompetanse ved eksamen.

Flere sensorer mente at NOR0214 var det beste oppgavesettet som er laget etter ny eksamensform. Spesielt ble A-delen i trukket fram som særs vellykket.

Respons på forberedelsesmaterieell og oppgavesettet

Forberedelsesdelen

Sensorene var meget fornøyd med tema, tekstutvalg, struktur og tekstomfang i forberedelsesmateriellet. Tema var blitt godt mottatt både av lærere og elever. Det ble fremhevet at tekstutvalget favner bredt og inneholder tekster for alle typer elever, uavhengig av bakgrunn og nivå. Lærerne opplevde ingen spesielle vansker under veiledningen på forberedelsesdagen. Lærere og elever ved skoler som har nynorsk som hovedmål, reagerte likevel på at ordskyen som skal fungere som inspirasjon, igangsetter og illustrasjon i oppgavesettet, bare inneholder ord og begreper på bokmål.

Kommentarer til enkeltoppgaver i oppgavesettet

NOR0214

Del A

A1

Bloggoppgaven gir alle elever noe å skrive om; en mulighet til å vise både fag- og skrivekompetanse. Selv om mange nok ikke hadde hatt spesifikk opplæring i bloggskrivning, viser de at de kan mye. Flere meldte at elever som viser svært lav kompetanse ellers i oppgavesettet, dokumenterer fag- og språkkunnskap samt mottakerbevissthet i denne delen. Enkelte sensorer trakk fram at oppgaven treffer spesielt mange jenter på hjemmebane. De klare bestillingene fungerer som disposisjon/skriveramme for elevene.

A2

Sensorene mente at dette er en spennende og original oppgave. Den skiller godt: Har eleven skrevet godt her, viser som regel resten av besvarelsen et høyt nivå. Begrepet «svært kort» ble diskutert. Omtrent en tredjedel av sensorene hadde fått svar som var på mer enn en halv side. Det ble også diskutert hva som er en fortelling i denne sammenhengen, og hva man kan forvente av elevene.

Det ble ellers kommentert at både A1 og A2 inspirerer til å bruke tilsvarende oppgaver i opplæringen.

Del B

Oppgave B1

Noen sensorer mente at oppgaven er litt uklar eller ikke helt klart knyttet opp mot temaet «sult». Gjennomgående svakheter i besvarelsene til denne oppgaven:

- Skiller ikke mellom det å være lykkelig og det å lykkes.
- *Sult* er ikke med.
- *Sult* er med til overmål.

Oppgave B2

Dette så ut til å være en vanskelig oppgave for mange elever. Hva som ligger i begrepet «innslag» har vært litt uklart for enkelte. Uttrykket «å være stappmett» har også skapt utfordringer. Overraskende mange har forstått begrepet som «god og mett».

Oppgave B3

Sensorene gav uttrykk for at det var positivt med åpen oppgaveformulering.

NOR0215

Del A

Oppgave A1

Sensorene rapporterte om at det var få gode besvarelser som skilte seg ut. Det var stor forskjell på hva elevene kunne om emnet, men mange av de som hadde god kompetanse på området, gikk utover oppgavebestillingen. Sensorene fremhevet at leserinnlegget inneholdt alle nødvendige opplysninger, og at

elevens lesekompetanse derfor blir avgjørende. En del elever gir ikke eksempler. Det var store enighet om at det var positivt med denne oppgaven for å heve kompetansemålets «status».

Oppgave B1

I mange elevsvar er ikke selve kampen eller drivkraften så lett synlig. Det er forholdsvis mange «fotballkampbesvarelser».

Oppgave B2

Det var ingen kommentarer til denne oppgaven.

Oppgave B3

Det var mange besvarelser som *beskriver*, men forholdsvis liten vekt på konsekvensene som oppgaven spør etter.

Oppgave B4

Flere sensorer stilte spørsmål om dette kanskje er en litt komplisert oppgave siden den inneholder flere bestillinger. Ikke alle elever som har valgt denne oppgaven, svarer på alt.

Vurderingsmatrisen – vurderingsskjemaet – eksamensveiledningen

Det var ingen spesielle kommentarer til eksamensveiledningen med vurderingsskjema og vurderingsmatrise. Vurderingsverktøyene synes å være godt kjent og brukes i den daglige opplæringen.

Kommentarer til den praktiske gjennomføringen av eksamen

Forberedelsestiden

Elevene fikk tilgang til forberedelsesmateriellet til oppsatt tid og støtte ikke på tekniske vansker under forberedelsene.

Oppmelding til eksamen og eksamensavvikling

Det ble ikke meldt om særlige vansker eller uregelmessigheter ved eksamensavviklingen eller innlevering av elevsvarene. Ved flere skoler i Hordaland er det både bokmål og nynorsk som hovedmål, og flere elever var ført med feil målform. Dette ble oppdaget underveis i sensuren eller på fellessensuren. Skolene ble kontaktet, og feilen rettet opp slik at elevene fikk vurdering på grunnlag av rett målform.

Kommentarer til den praktiske gjennomføringen av sensuren

Fagsamling for sensorer 3. juni 2015

Fylkesmannen i Hordaland holdt også i år en sensorskolering "midt i sensurperioden". Oppmennene ledet fagsamlingen. Årets eksamen ble gjennomgått og prinsipper for vurdering og karaktersetting i norsk ble drøftet med påfølgende vurdering av utvalgte elevsvar. Det var svært mange

interessante vurderingsdiskusjoner som vitnet om høy vurderingskompetanse blant sensorene.

Både oppmannskorps og sensorene selv opplever at denne samlingen er svært nyttig for å heve vurderingskompetansen og for å skape et tolkingsfellesskap. Slik kommer skoleringen også opplæringen og elevene til gode.

Oppmannsmøte 15. juni 2015

Oppmannssensuren i Hordaland starter med et møte mellom oppmannskorpsene i alle eksamensfagene for å forberede fellessensuren og for å drøfte eksamen og kompetanse- og karakternivå i eksamensfagene.

Forskjellen i eksamensresultatene for norsk, engelsk og matematikk ble drøftet også i år, spesielt at resultatene i matematikk ligger så mye lavere enn i engelsk og norsk. Både engelsk og norsk har i utviklingen av fagene og av eksamen hatt nytte av at fagene har egne kompetansemål og karakter for muntlig kompetanse. Matematikk kunne med fordel hatt tilsvarende delt karakter for å styrke kompetansen i matematikk som språk. Elevene har behov for mer trening i å reflektere og bruke begreper i matematikkfaget bevisst.

Oppmannskorpsene mener at det fortsatt er behov for større grad av harmonisering mellom eksamensfagene når det gjelder eksamensveiledningen, presisjonskravene i kjennetegn for måloppnåelse, karakterkrav og i vurderingspraksis.

Fellessensur 17. juni 2015

Fylkesmannen hadde ansvaret for effektiv og god gjennomføring av fellessensuren på Storetveit skole.

Sensureringen i firergrupper fungerte som vanlig meget godt. Det var også i år store forskjeller i hvordan og hvor mye sensorgruppene/-parene brukte oppmannskorpset. De fleste besvarelsene som ble levert inn til oppmannsensur, hadde sensorparet/-gruppen vurdert ulikt.

Kommentarer til karakterene gitt til norskeksamen

Karakterstatistikk for eksamen i norsk skriftlig 2015 Hordaland

(Resultater før klagesensur)

Karakterstatistikken viser samme resultat som fjoråret i hovedmål, men en fremgang i sidemål på 0.2 karakterpoeng fra fjorårets eksamen (Men 2014 viste tilbakegang i sidemål på 0.3 karakterpoeng.) Fremgangen gjenspeiler nok oppfatningen av at årets sidemålseksamen var mindre krevende enn fjorårets

oppgavesett, som inneholdt tre oppgaver. Dessuten førte lærerstreiken i 2014 til at mange elever ikke avla sidemålseksamen; sammenlikningsgrunnlaget er derfor mindre pålitelig. NOR1415 har en tilsvarende framgang på 0.3 prosentpoeng. Fjorårets norskeksamen ble av sensorene oppfattet som spesielt krevende for minoritetsspråklige, som det er mange av i denne eksamensgruppen. Resultatene for NOR1415 var muligens svakere i 2014 av den grunn.

Eksamensresultatene i Hordaland avviker i liten grad fra det nasjonale gjennomsnittet; 3,4 i hovedmål og 3,2 i sidemål, mens nasjonalt er snittet henholdsvis 3,5 og 3,1. I sidemål finner vi små variasjoner i fordelingen på de ulike karakterene nasjonalt og lokalt. I hovedmål finner vi mindre forskjeller på fordelingen av karakterene 5 og 6, men derimot skalaen ser vi klart lavere karakterer i Hordaland lengre ned på skalaen, med en forskyvning fra 4 og nedover. Forskjellen for karakteren 4 er 4.9 prosentpoeng, og for karakteren 2 er forskjellen hele 5.1 prosentpoeng. Flere elevsvar vurderes også til karakteren én, henholdsvis 1 og 0,7 % av eksamenssvarene. Siden vi ikke ser tilsvarende forskjeller i vurderingen i norsk sidemål, engelsk eller matematikk, er det verdt å reflektere over om vurderingspraksisen i norsk hovedmål er noe "streng". Setter sensorene i vårt fylke større krav til måloppnåelse i hovedmålet for karakterene 1-4? Eller er det forhold ved opplæringen som gjør at elevene i Hordaland dokumenterer lavere kompetanse enn i landet forøvrig? Oppmannskorpset mener at karaktersettingen er i tråd med prestasjonene og med vurderingskriteriene for årets eksamen, men at det er viktig å reise denne problemstillingen.

Oppsummering

Samlet sett ble eksamen og sensurering avviklet uten vansker. Elever, faglærere og sensorer var tilfredse med årets forberedelsesmaterieell og oppgaver. Det ser ut til at elevene nå har bedre kompetanse i å lese oppgaver og følge oppgavebestillinger. Det er en klar bedring i å oppgi kilder etterrettelig, men elevene sett under ett har fortsatt behov for mer trening i å bruke kilder selvstendig og formålstjenlig i egne tekster. Det er fortsatt en del utfordringer knyttet til begreps- og oppgaveforståelse. Mange elever har også behov for å arbeide mer med ulike skrivehandlinger samt å tilpasse teksten til formål og medium. Sensorene uttrykker som tidligere ønske om klarere retningslinjer for hvilke konsekvenser det får når det ikke går fram hvilken oppgave eleven har valgt, eller når besvarelsen ikke er i tråd med oppgavens intensjon. Sensorene ønsker også klarere retningslinjer for vurdering av språklig kompetanse i forhold til andre kompetanseområder, spesielt når det gjelder sidemålet.

Bergen, 30. juli 2015

Marit Røine
oppmann i Hordaland